

STADSPOORT OPGEGRAVEN

Sensationele vondst, zegt dr. Brekelmans

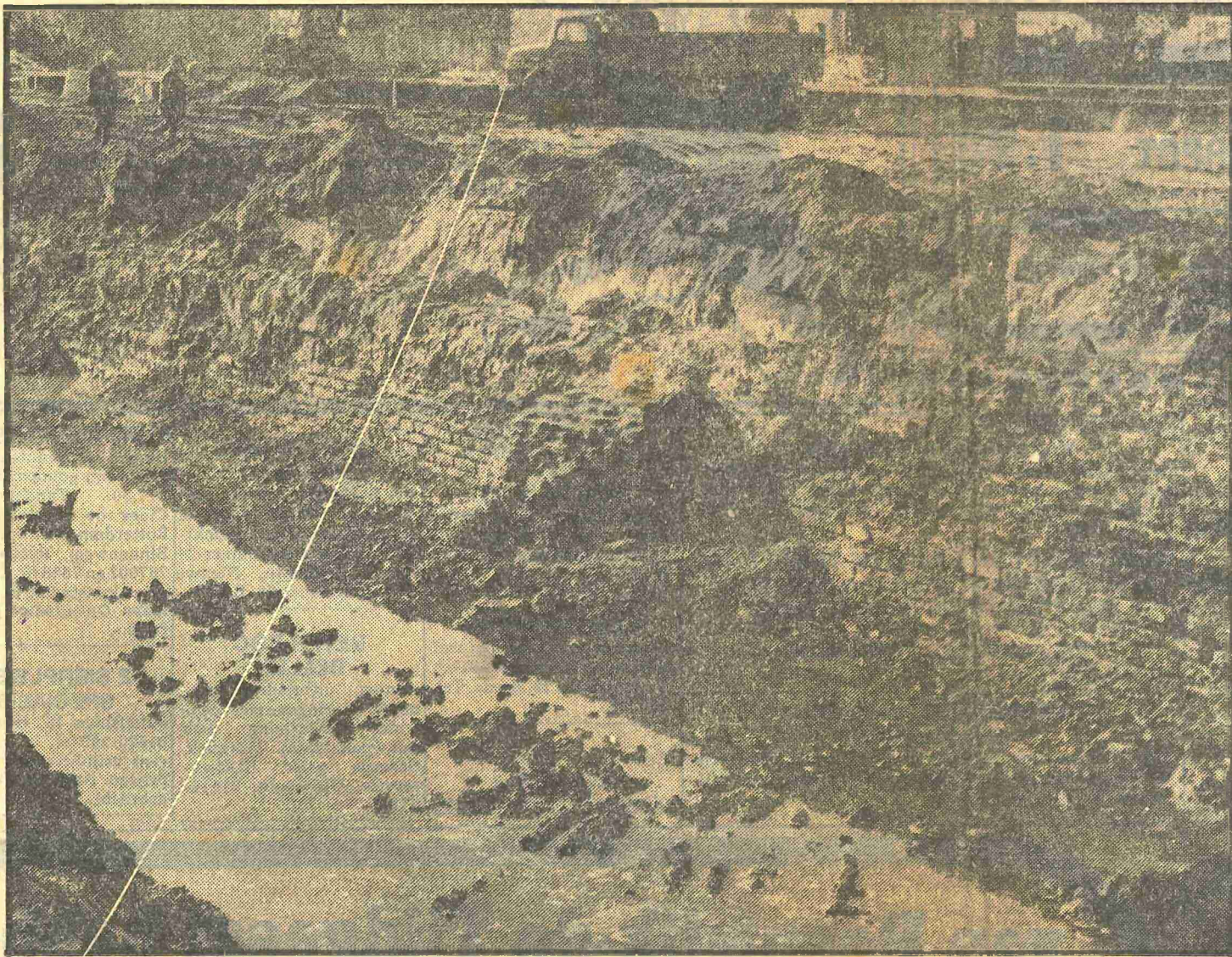
(Van een onzer verslaggevers)

BREDA - De uiterst belangrijke vondst op de kop van de Veemarktstraat (zie ook voorpagina) is bij de deskundigen van de gemeente Breda als een complete verrassing gekomen. Archivaris dr. F. Brekelmans spreekt van een sensationele vondst. Hij is er altijd van uitgegaan, dat resten van de Gas-thuyseyndse Poort, de Gas-thuysbrug en de stadsmuur onder het wegdek van de Oude Vest gevonden zouden kunnen worden. Afgelopen vrijdagmiddag blijkt men voor het eerst op de oude bouwwerken gestoten te zijn.

De voor veel mensen meest belangwekkende vraag zal zijn of het mogelijk is iets van het gevondene zichtbaar op dezelfde plaats te bewaren. De landmeetkundige afdeling van de dienst openbare werken gaat vandaag het geheel opmeten en intekenen op de bouwtekeningen van de nieuwe sociale dienst en het bureau bevolking. De archivaris zal vandaag een minimaal programma van eisen bij B. en W. op tafel leggen. Morgen zullen de eisen in geld en vertraging van de bouwtijd worden omgerekend. Daarna zal bekeken worden wat er verder moet gebeuren en of dat ook technisch uitvoerbaar is.

Volgens architect Spruit, die het bouwplan heeft ontworpen, zou het in principe te doen zijn een deel van de torenresten te behouden. In een eerste bespiegeling komt hij tot de gedachte, dat de toren misschien opgebouwd kan worden tot het maaiveld en dan zichtbaar is in de bestrating van het trottoir en de vloer van het nieuwe café dat ook op de kop van de Veemarktstraat gebouwd gaat worden.

„Misschien kunnen we dan ook door middel van een ander soort bestrating de contouren van de tweede toren (dicht bij de nieuwbouw van Hendrikx Meubelinrichting) in het wegdek aangeven en wellicht ook de vorm van de burg”, aldus ir. Spruit. Volgens hem zal het

• Graven naar lang vervlogen verleden.

aan allerlei kleine details liggen of er in principe wel of niet veel van het gevondene te behouden zal zijn.

Voor wethouder Van Dun speelt een heel ander probleem, nl. of pogingen om iets te behouden niet met zich brengen, dat de gemeente financiële risico's gaat lopen. „Het gaat hier om een nieuwbouwplan van zo'n 10 miljoen gulden met een DACW-subsidie van zo'n 4 miljoen. Lopen we niet 't risico de subsidie te verspelen? We zitten nu al met een schade van 20.000 gulden, omdat we mensen van de Rijksdienst voor

Oudheidkundig Bodemonderzoek en leden van de Werkgroep Haagse Beemden de gelegenheid hebben gegeven hier te zoeken naar belangrijke historische dingen. Maar iedere dag uitstel van de bouw kost geld. Daarom hebben openbare werken en de aannemer aangeboden donderdag (vandaag) twintig mannen beschikbaar te stellen om mee te graven”, aldus de wethouder.

Die mensen zullen - op verzoek van dr. Brekelmans - om te beginnen een deel van de fundering van de toren proberen bloot te leggen. Van een en ander zal een fotoreportage

gemaakt worden. Vandaag komen ook deskundigen van de Dienst Monumentenzorg en van de eerder genoemde ROB aan de Veemarktstraat de vondst bekijken.

Bij mensen die gisteren op de hoogte werden gesteld van de vondst wekt het bevreemding, dat men bij de gemeente zegt niet vermoed te hebben, dat in dit gebied zo'n belangwekkende vondst gedaan zou kunnen worden. Het stuk grond heeft 15 jaar braak gelegen. Wethouder Van Dun daarover: „Het is een beleidszaak van de archivaris of hij in braaklig-

gende stukken grond in de binnenstad gaat graven of niet. Daarmee heb ik niets van doen”.

Dr. Brekelmans zegt altijd uitgegaan te zijn van een andere ligging van de poort, brug en muur. Wel is hij zeer beslist over de ligging van nog een stuk oude stadsmuur. „Dat stuk gaat achter het Begijnhof om het Valkenberg in. We hebben wel eens overwogen voor te stellen om die muur bloot te leggen en dan op te bouwen, zodat het publiek hem kan zien. Misschien komt dat er nog wel eens van”, aldus dr. Brekelmans.

(Van een onzer verslaggevers)

BREDA – Wat op het bouwterrein op de kop van de Veemarktstraat in Breda boven aarde is gekomen, is in feite de oudste begrenzing van de stad Breda. Resten van de stadsmuur en van de Gasthuysyndse poort dateren uit 1333 en zij zijn daarmee de oudste oudheidkundige vondsten van deze omvang ooit in Breda gedaan. Dr. Brekelmans gaf op de bouwplaats waar sinds vrijdag intensief wordt gegraven een beschrijving van de gedane vondsten.

De toren, waarvan resten van de muren en de fundamenteën en een trap zijn gevonden, werd in 1333 gebouwd. Deze toren werd in 1540 afgebroken, toen rond de stad een nieuwe verdedigingslinie werd opgebouwd. De toren heeft een muur van zeventig centimeter dikte. Op die toren bevond zich ook het zogenaamde „laphuiske” dat in 1680 werd afgebroken en dat volgens de boeken voor twee gulden per jaar door de gemeente aan een schoenlapper werd verhuurd. Volgens de heer Brekelmans bestaat de mogelijkheid dat gedeelten van deze toren nog ouder zijn dan de officiële bouwcijfers aangeven. Er is nl. een steensoort gevonden die groter van formaat is dan de andere gebruikte stenen. Die stenen zijn ook gebruikt bij de bouw van de Gasthuiskapel buiten de stadsmuren en die kapel dateert van 1270.

Ook gevonden is het bruggehoofd van de zogenaamde Gasthuisbrug die naar de Boschstraat en naar het toenmalige gasthuis (thans de Beyerd) voerde. De Gasthuisbrug heeft nog tot 1863, toen het riool werd aangelegd en overkluisd werd, dienst gedaan.

De stadsmuur moet ongeveer gebouwd zijn in de periode 1330 tot 1370. Wat nu boven de grond is gekomen is een stuk stadsmuur met de aanzet van twee kleine torentjes die op oude tekeningen ook zijn terug te vinden.

Volgens Van der Hoevens „Geschiedenis der Vesting Breda” bestond de ommuring van de vesting Breda in haar vroegste vorm uit een stenen muur die begon bij het kasteel en die zich verder voortzette langs de Haven, de Oude Vest en het Valkenberg. Er waren drie voornamen poorten de z.g. Lombard- of Eindpoort, waar een tijdlang de Ginnekenbrug heeft gelegen, de Tolbrugpoort en de Gasthuysyndsepoort.

Volgens Van der Hoeven zijn bij de aanleg van de nieuwe stadsriolen 1863-1865 fundamenteën teruggevonden van deze poorten. Verder waren er nog twee kleine poorten aan het einde van de Molenstraat en in het verlengde van de Waterstraat.

Behalve de fundamenteën van torens en muren, zo vermeldt Van der Hoeven, is er van de eerste verdedigingswerken van Breda niets meer overgebleven. Volgens dr. Brekelmans heeft de oudste ommuring hier bestaan uit een gracht, een dijk, nog een smalle gracht en stadsmuur met gewelven en torentjes. Bartelomeus van den Corput beschrijft die situatie als volgt: „...dat de stadt Breda van ouden tijden totten Jaere 1535 of 1536 heeft gehad steenen mueren, poorten en thorens met hooghe en opgaende wallen binnen en buyten de opgaende wal van de hooghe thorens en mueren”.